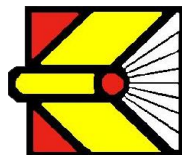




ŽILINSKÝ
samosprávny kraj



KRAJSKÁ KNIŽNICA V ŽILINE

Mestské knižnice v Žilinskom kraji v roku 2016

štatistické údaje, zaujímavosti, inšpirácie...

2017

Na úvod

Krajská knižnica v Žiline, ako metodické centrum pre mestské a obecné knižnice v Žilinskom kraji, Vám opäť predkladá materiál, ktorý hodnotí a analyzuje činnosť mestských knižníc v Žilinskom kraji za rok 2016, a to na základe štatistických údajov, ktoré krajskej knižnici poskytli mestské knižnice v Žilinskom kraji a ich zriaďovatelia. Našou snahou je poskytnúť mestským knižniciam okrem štatistických údajov aj inšpiráciu pre ich každodennú činnosť, preto v druhej časti materiálu prinášame príspevky, v ktorých sme predstavili činnosť a tvorivé aktivity dvoch mestských knižníc. V závere prinášame základné informácie o možnosti zapojenia sa aj mestských knižníc do porovnávania činnosti knižníc v rámci projektu Benchmarking slovenských knižníc.

Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva, ktorá bola schválená vládou na roky 2015-2020 zdôrazňuje, že poslanie knižníc vo vzťahu k verejnosti aj naďalej spočíva v poskytovaní kvalitných služieb podporujúcich poznanie, vzdelávanie a kultúru čo najširšiemu okruhu používateľov. Stratégia upriamuje svoju pozornosť aj na knihovníkov, ktorí musia byť „kvalifikovanými a motivovanými odborníkmi, ktorých vedomosti a schopnosť pomôcť a poradiť, či sprostredkovať požadované informácie budú pre používateľa dôvodom na pravidelné využívanie služieb knižnice“^{*}. Knihovníci a informační pracovníci dnešných knižníc preto musia byť kvalitnými poradcami vo svete informácií, ale aj dobrými pedagógmi, ktorí majú chuť pracovať s deťmi a mládežou na posilňovaní a zvyšovaní ich čitateľskej gramotnosti, a to aj napriek tomu, že dnešná doba čítaniu a knihám nepraje. Knižnica v meste a jej činnosť napreduje do takej miery, akou sa o to usiluje knihovník i zriaďovateľ knižnice. Samotný knihovník dokáže do istej miery ovplyvniť úroveň poskytovaných knižnično-informačných služieb, smerovanie knižnice, ako aj získavanie mimorozpočtových zdrojov pre skvalitnenie činnosti knižnice. Vo veľkej miere je však činnosť mestskej knižnice závislá hlavne od finančných možností zriaďovateľa. V malých regiónoch mnohé z mestských knižníc plnia aj funkcie spádových knižníc. Dobrú úroveň ich služieb preto môžu oceniť nielen obyvatelia samotného

mesta, ale aj celého mikroregiónu, kde knižnice pôsobia. Mestské knižnice preto aj naďalej zostávajú dôležitými článkami v štruktúre verejných knižníc Slovenska.

*http://itlib.cvtisr.sk/buxus/docs//1_2015/05_strategia_rozvoja.pdf

Úlohy verejných knižníc pri zvyšovaní a posilňovaní čitateľskej gramotnosti detí

Ministerstvo školstva vedy, výskumu a športu vyhlásilo školský rok 2016/2017 za Rok čitateľskej gramotnosti, čím chcelo poukázať na skutočnosť, že ide o rok začiatku realizácie **Národnej stratégie zvyšovania úrovne a kontinuálneho rozvíjania čitateľskej gramotnosti**. Táto **národná stratégia je jedným z opatrením, ktorého cieľom je zvýšenie čitateľskej gramotnosti detí, a tým aj zlepšenie výsledkov žiakov v medzinárodnom testovaní OECD**. V rámci výskumov v oblasti čitateľskej gramotnosti žiakov na európskej i svetovej úrovni sa ukázalo, že Slovensko sa za ostatné roky umiestňuje na spodných priečkach zúčastnených krajín. V meraní PISA v roku 2012 (PISA – skratka pre medzinárodný prieskum vedomostí a zručností študentov – z anglického Programme for International Student Assessment) sa Slovensko umiestnilo na 32. mieste (horšie z krajín OECD sa umiestnili iba žiaci z Čile a Mexika; OECD - Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj z angl. Organisation for Economic Co-operation and Development je medzivládna organizácia tridsiatich piatich ekonomicky najrozvinutejších štátov sveta, ktoré prijali princípy demokracie a trhovej ekonomiky). **Najnižšiu úroveň čitateľskej gramotnosti na Slovensku dosahuje až 28 % žiakov**, v OECD je to 18%. Naopak najvyššiu úroveň čitateľskej gramotnosti na Slovensku dosahujú iba 4 % žiakov a v OECD je to 8,5% žiakov. Na Slovensku v roku 2012 **stúpól oproti roku 2009 podiel žiakov dosahujúcich najnižšiu úroveň čitateľskej gramotnosti**, a to najviac spomedzi všetkých krajín OECD (materiál Inštitútu vzdelávacej politiky Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, komentár 01/2014, 20. 3. 2014 spracované, Matejom Šiškovičom a Jánom Tomanom

pod názvom **PISA 2012 výsledky Slovenska v kocke**). V meraní PISA v roku 2015 pri čitateľskej gramotnosti sa Slovensko umiestnilo ešte horšie, a to až na 33. mieste. V rizikovej skupine, t.j. v skupine, kde žiaci nedisponujú ani najzákladnejšími čitateľskými zručnosťami, ktoré sú potrebné pre ďalšie vzdelávanie sa nachádza až 32 % žiakov.* <https://www.minedu.sk/vysledky-slovenskych-15-rocných-žiakov-su-podla-medzinarodnej-studie-pisa-2015-pod-priemerom-krajín-oecd/>

Čitateľská gramotnosť sa považuje za základnú kompetenciu vzdelaného človeka, bez ktorej nie je možné dosiahnuť všetky ďalšie kompetencie. Zvyšovanie čitateľskej gramotnosti je v kompetencii školy, rodičov, ale aj rôznych kultúrno-spoločenských inštitúcií a štruktúr, ktoré s deťmi a mládežou pracujú. Kultúrne inštitúcie - **knižnice** stále zostávajú miestom, kde najúčinnším spôsobom dochádza k propagácii kníh a čítania medzi deťmi, mládežou a dospelými. Knižnice vo svojej podstate umožňujú a sprostredkujú prístup k bohatstvu informačných zdrojov a k širokej ponuke kníh pre každého občana bez rozdielu, čím plnia aj sociálne funkcie a stávajú sa dôležitými článkami podporujúcimi čítanie a čitateľskú gramotnosť. Aj napriek masívnemu nástupu moderných informačných a komunikačných technológií do všetkých oblastí života našej spoločnosti, čitateľská gramotnosť je základným vybavením človeka a najdôležitejším predpokladom pre rýchle získavanie nových vedomostí, odborných znalostí, a tým aj najväčším predpokladom pre dosiahnutie cieľov v pracovnom i osobnom živote človeka. Knihy a čítanie by sa preto mali stať prirodzenou súčasťou životného štýlu človeka 21. storočia. Túto skutočnosť si uvedomujú aj knihovníci, ktorí hľadajú nové spôsoby a príťažlivejšie formy práce s knihou s cieľom u detí neustále prehlbovať a upevňovať pozitívny vzťah ku knihám a čítaniu. U mladých ľudí sa v ostatných rokoch stretávame s tvrdením, že čítať knihy už nie je moderné... Výskumy však hovoria o opaku: čítať je nevyhnutné a navyše potrebné pre dosiahnutie istej úrovne čitateľských kompetencií a tie sú potrebné pre všestranný rozvoj každého človeka a pre jeho lepšie uplatnenie v osobnom i pracovnom živote. O čítaní a o čitateľskej gramotnosti ako o kľúčových kompetenciách súčasného človeka budeme v najbližších rokoch ešte veľa počuť.

Nepriďavajme sa na stranu pesimistov, ktorí tvrdia, že chodiť do knižnice sa už „nenosí“. Zostaňme na strane propagátorov dôležitosti a potreby čítania, ktoré je pre všestranný rast a rozvoj človeka nevyhnutné. My, knihovníci, sa snažme, aby aj knižnice v našich mestách ponúkali svojim občanom kvalitné služby, dostatočný a kvalitný knižničný fond a možnosť vzdelávania a trávenia voľného času v kultúrnom prostredí mestských knižníc.

Mestské knižnice v Žilinskom kraji

Mestská knižnica Bytča /2 pobočky/

Mestská knižnica Hany Zelinovej Vrútky

Mestská knižnica Krásno nad Kysucou

Mestská knižnica Kysucké Nové Mesto

Mestská knižnica Liptovský Hrádok

Dom Kultúry v Námestove Knižnica

Mestská knižnica Rajec

Mestská knižnica Rajecké Teplice

Mestská knižnica Ružomberok /4 pobočky/

Mesto Trstená – Mestská knižnica Trstená

Miestna ľudová knižnica Turany

Mestská knižnica Turčianske Teplice

Mestská knižnica Turzovka

Mestská knižnica Tvrdošín /1 pobočka/

Knižničný fond

	Rok 2015	Rok 2016	Rozdiel
Knižničný fond - počet zväzkov	367 574	370 564	+ 2 990
Prírastok KF spolu /počet KJ/	7 622	7 367	-255
Prírastok KF kúpou	5 747	5 628	-119
Prírastok KF darom	1 875	1 729	-146
Počet titulov odoberaných periodík	165	157	- 8

Celkový knižničný fond mestských knižníc v Žilinskom kraji predstavuje 370 564 knižničných jednotiek. Fond sa v roku 2016 zvýšil o 2 990 knižničných jednotiek. Nárast knižničného fondu v sledovanom roku je aj dôsledkom presunu fondu obecnej knižnice v Turanoch do siete mestských knižníc, po tom, ako sa Obec Turany stala mestom. V sledovanom roku 2016 pribudlo do fondov mestských knižníc v Žilinskom kraji 7 367 knižničných jednotiek, z toho kúpou 5 628 a darom 1 729 kníh. Mestské knižnice nakúpili knižničný fond v rôznom počte a pri prepočte nákupu knižničných jednotiek na 100 obyvateľov mesta najviac kníh nakúpila knižnica v Liptovskom Hrádku – 6,84 zv., v Kysuckom Novom Meste 6,37 zv, v Turzovke 5,85 zv., Námestove 5,32 zv., Trstenej 5,24 zv. a v Ružomberku 5,13 zv. Najnižšie prírastky kúpou v knižničných jednotkách pri prepočte na 100 obyvateľov mesta dosiahla knižnica v Turanoch, a to 0,85 zv, knižnica v Turčianskych Tepliciach 0,95 zv., v Rajeckých Tepliciach 1,01 zv., v Tvrdošíne a Vrátkach rovnako 2,53 zv. a knižnica v Rajci 2,94 zv. na 100 obyvateľov. Knižnica v Krásne nad Kysucou nakúpila 4,03 zv. a Mestská knižnica v Bytči 4,44 zv. na 100 obyvateľov. Z uvedeného vyplýva, že knižnice, ktorých nákup bol podporený štátnym Fondom na podporu umenia, dosiahli prírastky kníh v prepočte na 100 obyvateľov vyššie ako tie knižnice, ktorých nákup sa realizoval len z rozpočtových zdrojov mesta. V roku 2016 boli podporené zo štátnych prostriedkov Fondu na podporu umenia prostredníctvom projektov

mestské knižnice v mestách Bytča 1000 €, Kysucké Nové Mesto 2 200 €, Liptovský Hrádok 3 000 €, Námestovo 3000 €, Ružomberok 3 000 €, Trstená 2 400 €, Tvrdošín 1 100 € a Turzovka 1 200 €.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet kníh získ. kúpou – mestské knižnice ŽK - spolu	5 013	4 962	4 870	4 782	5 747	5 628

Mestské knižnice v Žilinskom kraji v roku 2016 odoberali spolu **157 titulov periodík**, čo je oproti predchádzajúcemu roku o 8 titulov menej. Najviac titulov periodík odoberala Mestská knižnica v Ružomberku, a to 48 titulov, Mestská knižnica v Bytči 30 titulov, Mestská knižnica v Kysuckom Novom Meste 24 titulov periodík a Mestská knižnica v Liptovskom Hrádku 10 titulov periodík. V Rajeckých Tepliciach, Vrútkach, Tvrdošíne a v Trstenej odoberali po 6 titulov, v Rajci a Turzovke 5, v Námestove 4, v Turanoch 3, v Krásne nad Kysucou a v Turčianskych Tepliciach 2 periodiká. Všetky mestské knižnice v sledovanom roku vykázali aj výpožičky periodík, okrem knižnice v Námestove, ktorá nevykázala žiadne výpožičky periodík aj napriek tomu, že periodiká odoberala.

Používatelia

V roku 2016 sa do mestských knižníc Žilinského kraja zaregistrovalo spolu 13 361 používateľov, čo je o 1 076 používateľov menej ako v roku 2015. Zo spomínaného počtu zaregistrovaných používateľov až 38,8 %, t.j. 5 182 bolo zaregistrovaných detí do 15 rokov. Aj napriek poklesu celkového počtu používateľov, počet fyzických návštevníkov mestských knižníc v Žilinskom kraji sa v roku 2016 zvýšil o 10 324 a dosiahol počet 205 826 návštevníkov. Z uvedeného počtu 10,95 % boli návštevníci podujatí.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet používateľov	16 175	16 273	15 282	14 823	14 437	13 361
Počet detí do 15.rokov	5 603	6 154	6 026	5 888	5 706	5 182
Počet fyz.návšt.	247 499	232 079	219 259	209 538	195 502	205 826

Výpožičky

V roku 2016 sa v mestských knižniciach Žilinského kraja vypožičalo 558 968 kníh a periodík. Je to o 1 090 výpožičiek viac ako v predchádzajúcom roku 2015. Zo spomínaného počtu výpožičiek bolo vypožičaných 87 473 periodík, čo predstavuje 15,65 % z celkových výpožičiek. Aj napriek skutočnosti, že v ostatných rokoch zaznamenávame útlm pri výpožičkách periodík, v spomínanom roku bolo vypožičaných o 1 735 periodík viac. Najviac výpožičiek v prepočte na 1 knihovníka dosiahla Mestská knižnica v Krásne nad Kysucou (41 305 výpožičiek), Mestská knižnica v Tvrdošine (35 962 výpožičiek) a Mestská knižnica H. Zelinovej Vrútky (32 202 výpožičiek). Pri prepočte výpožičiek na **1 obyvateľa mesta najviac výpožičiek** dosiahla Mestská knižnica Vrútky (8,48), Krásno nad Kysucou (6,15), Ružomberok (5,49), Bytča (4,98), Kysucké Nové Mesto (4,73), Liptovský Hrádok (4,30), Tvrdošín (3,99), Námestovo (3,84) a Trstená (3,51). Ostatné knižnice v počte výpožičiek na 1 obyvateľa mesta dosiahli hodnoty nižšie ako 3,5.

Medziknižničná výpožičná služba

Formou medziknižničnej výpožičnej služby mestské knižnice v Žilinskom kraji vypožičali 2 338 kníh. Túto službu pre svojich používateľov poskytuje osem mestských knižníc. Najviac kníh touto formou svojim používateľom zabezpečila Knižnica v Námestove (655 výpožičiek), Mestská knižnica v Bytči (615 výpožičiek), Mestská knižnica v Trstenej (359 výpožičiek), Mestská knižnica v Ružomberku (322 výpožičiek), Mestská knižnica v

Kysuckom Novom Meste (254 výpožičiek) a Mestská knižnica v Tvrdošíne (94 výpožičiek). Mestská knižnica v Liptovskom Hrádku vypožičala formou MVS 36 kníh a Mestská knižnica v Turčianskych Tepliciach 3 knihy. Šesť mestských knižníc v Žilinskom kraji medziknižničnú výpožičnú službu v sledovanom roku neposkytovalo.

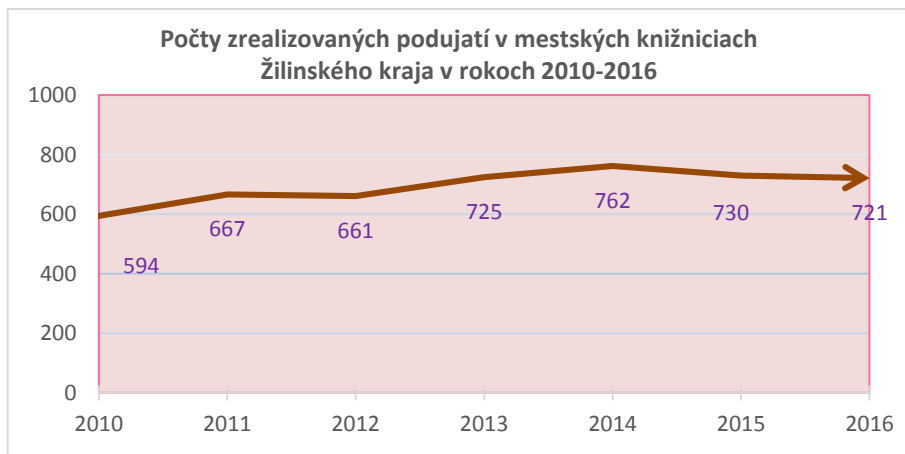
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet výpož. – MsK ŽK- spolu	624 172	626 525	617 031	592 636	557 878	558 969

Kultúrno-výchovná práca, kolektívne podujatia

Tak ako po ostatné roky, aj v sledovanom roku 2016, mestské knižnice v Žilinskom kraji uskutočnili vysoký počet podujatí. V priebehu roka zrealizovali 721 podujatí, v rámci ktorých knižnice navštívilo 22 538 návštevníkov. 212 podujatí bolo zameraných na informačnú výchovu používateľov a ostatné kolektívne podujatia boli zamerané na propagáciu literatúry, knižníc a čítania. Aj mestské knižnice v našom kraji sa aktívne zapájajú do všetkých celoslovenských aktivít na podporu čítania detí – Celé Slovensko číta deťom, Noc s Andersenom, Deň ľudovej rozprávky, Detský čitateľský maratón a iné. Mestské knižnice však organizujú aj vlastné osvedčené aktivity na podporu čítania – pasovačky za čitateľov, zážitkové čítania, tvorivé dielne, zábavné a tvorivé programy počas letných prázdnin, a to v rámci svojich priestorových a personálnych možností. Mestská knižnica v Námestove pre žiakov a študentov Hornej Oravy každoročne organizuje autorské čítania mladých autorov. V roku 2016 to bol už 5. ročník, v rámci ktorého prišli do Námestova, a to nielen do knižnice, ale aj do miestnych škôl, súčasní slovenskí autori, ktorí knihy tvoria a vydávajú. Knižnice s ohľadom na možnosť ovplyvnenia úrovne čitateľskej gramotnosti, zostávajú poprednými inštitúciami, kde sa stále v čo najúčinnejšej miere propagujú knihy, čítanie, literatúra a kde sa organizujú

početné kultúrno-vzdelávacie aktivity s cieľom zvýšenia čitateľskej gramotnosti používateľov.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet podujatí spolu	667	661	725	762	730	721



Aby aj mestské knižnice zostali pre súčasných, ale aj potenciálnych používateľov a návštevníkov zaujímavé a prítiažlivé a aby zostali navštevované, nemôžu úrovňou svojich služieb, ale aj úrovňou technického vybavenia zostať na rovnakej úrovni. Základom pre poskytovanie kvalitných knižnično-informačných služieb knižnice sú dostatočne vybudované knižničné fondy, ale tiež aj primeraná úroveň technickej infraštruktúry, prostredníctvom ktorej môže knižnica poskytovať knižnično-informačné služby na takej úrovni, akú si dnešná, technicky vyspelá doba, vyžaduje. Aj keď by sme predpokladali, že automatizovaný knižničný systém je pre súčasnú mestskú knižnicu už samozrejmosťou, nie je tomu tak celkom, pretože aj v našom kraji sú mestské knižnice bez automatizovaného knižnično-informačného systému /viď. tabuľky v prílohe/.

Na druhej strane môžeme konštatovať, že v Žilinskom kraji pracujú mestské knižnice s vysokým štandardom poskytovaných knižnično-informačných služieb, hlavne v oblasti elektronických a online služieb. V rámci online prístupu si čitatelia môžu spravovať svoje čitateľské konto /prehľad a predĺžovanie výpožičiek, rezervácie kníh/, svojej knižnici môžu zadávať svoje požiadavky na nákup konkrétnych titulov literatúry, taktiež sa môžu zapojiť do hotnotenia prečítaných kníh a pod. Je potešiteľné, že v sledovanom roku napr. Mestská knižnica v Tvrdošíne výrazne zlepšila úroveň poskytovania knižnično-informačných služieb implementovaním ďalších modulov knižnično-informačného systému Clavius, ktoré umožňujú prístup do online katalógu knižnice a tiež aj prístup do čitateľského konta. V Žilinskom kraji sedem knižníc využíva knižnično-informačný systém Clavius, štyri knižnice využívajú knižnično-informačný system KIS MASK a knižnica v Liptovskom Hrádku využíva automatizovaný systém PC Lib. Deväť knižníc má funkčný elektronický /online/ katalóg knižnice a štyri knižnice majú vytvorenú svoju vlastnú webovú stránku. Zvyšné knižnice podávajú informácie o svojich službách na web stránke svojho zriaďovateľa, a to v rôznom rozsahu. Okrem výpožičných hodín majú knižnice zverejnené informácie o poskytovaných službách, výpožičné poriadky, štatúty, zoznamy nových kníh doplnené o obálky kníh a ponuky podujatí pre školy. Nájdeme tu aj informácie z histórie knižnice, aktuálne poplatky a ďalšie informácie.

V roku 2016 boli všetky mestské knižnice v našom kraji **internetizované**. Jedenásť zo štrnástich mestských knižníc má vo svojich priestoroch k dispozícii aj **wifi pripojenie**. V mestských knižniciach sa nachádza spolu 77 počítačov, z toho je 45 k dispozícii pre používateľov a návštevníkov internetu. Väčšina mestských knižníc má aj vlastnú reprografickú techniku, dataprojektory, tlačiarne, skenery, čítačky čiarových kódov a ďalšiu techniku potrebnú pre plynulú prevádzku knižničných systémov.

Zamestnanci

Počet zamestnancov vykonávajúcich knihovnícke činnosti bol v roku 2016 v prepočítanom stave na rovnakej úrovni ako v roku 2015. Spolu v mestských

knižniciach pracovalo 30,23 trvalých zamestnancov a 2 necelé úväzky tvorili knihovníci na dohodu. Najviac registrovaných používateľov na 1 zamestnanca vykonávajúceho knihovnícke činnosti bolo v Mestskej knižnici v Tvrdošíne, a to 649 používateľov, v Kysuckom Novom Meste 535 používateľov, v Krásne nad Kysucou 507, v Rajci 505, v Ružomberku 477, v Liptovskom Hrádku 452, v Bytči 448, vo Vrútkach 447 a v Námestove 311 používateľov. V Rajeckých Tepliciach pripadlo na knihovníka 387 používateľov, a to aj napriek tomu, že otváracie hodiny knižnice sú v rozsahu len polovičného pracovného úväzku. V ostatných mestských knižniciach bol počet používateľov na 1 knihovníka nižší ako 300.

Príspevky od zriaďovateľov

Mestské knižnice sú financované z rozpočtov miest. Zriaďovateľ knižnice je podľa Knižničného zákona č.126/2015, § 4, odst. 2, pís. e, povinný zabezpečiť činnosť knižnice finančne i personálne. V roku 2016 sumárne zriaďovatelia poskytli na činnosť svojich mestských knižníc 475 285 €. **Najvyššiu dotáciu od zriaďovateľa v prepočte na 1 obyvateľa** mesta dostala MsK v Bytči (6,21 €), MsK Ružomberok a Liptovský Hrádok rovnako (5,03 €), Námestovo (4,54 €), Turzovka (4,43 €) a Kysucké Nové Mesto (4,22 €). Ostatné mestské knižnice dostali od zriaďovateľa dotáciu na 1 obyvateľa nižšiu ako 4 €: Trstená (3,63 €), Turčianske Teplice (3,51 €), Rajec (2,76 €), Rajecké Teplice (2,29 €), Tvrdošín (1,60 €), Vrútky (0,62), Turany (0,43) € a Krásno nad Kysucou (0,41 €).

Prostriedky na nákup knižničného fondu

V sledovanom roku bolo spolu na **nákup knižničného fondu** mestských knižníc v Žilinskom kraji vynaložených 55 175 €. Je to o 1 609 € viac ako v predchádzajúcom roku 2015. **V prepočte na 1 obyvateľa mesta boli finančné prostriedky na nákup knižničného fondu najvyššie v Liptovskom Hrádku (0,65 € na 1 obyv.), v Kysuckom Novom Meste a v Ružomberku (0,57 € na 1 obyv.), v Trstenej a v Námestove (0,52 € na 1 obyv.), v Turzovke (0,50 €), v Bytči (0,45 €), v Rajci (0,35 € na 1 obyv.) a**

v Krásne nad Kysucou (0,33 €). V ostatných mestských knižniciach finančné prostriedky na nákup knižného fondu v prepočte na 1 obyvateľa mesta boli nižšie ako 0,30 € na 1 obyvateľa – vo Vrútkach 0,25 €, v Tvrdošíne 0,23 €, v Rajeckých Tepliciach 0,10 €. Najnižší príspevok na nákup knižničného fondu v prepočte na 1 obyvateľa dosiahli mestské knižnice v Turanoch a v Turčianskych Tepliciach, a to len 0,08 € na 1 obyvateľa. Knižnice, ktoré využili možnosť získania finančných prostriedkov z Fondu na podporu umenia v rámci programu Akvizícia knižníc, mali k dispozícii na nákup knižničného fondu viac finančných prostriedkov. V roku 2016 získali mestské knižnice v Žilinskom kraji zo štátneho Fondu na podporu umenia na nákup knižničného fondu spolu 16 900 €. Knižniciam, ktoré podali projekt aj v ďalšom programe Odborná činnosť knižníc a knižničná infraštruktúra boli schválené prostriedky na nákup interiérového, technického a softvérového vybavenia spolu vo výške 16 500 €. Taktiež z Fondu na podporu umenia v podprograme Podujatia a vzdelávacie aktivity knižníc podporu získali aktivity dvoch mestských knižníc spolu vo výške 3 700 €.

Prehľad získaných prostriedkov z FPU v roku 2016

Knižnica	Akvizícia	Knižničná infraštruktúra	Vzdelávacie podujatia
Bytča	1 000	-	-
Kys.N.Mesto	2 200	1 800	-
Krásno n.Kysucou	-	-	-
Liptovský Hrádok	3 000	5 000	-
Námestovo	3 000	2 300	2 200
Rajec	-	-	-
Rajecké Teplice	-	-	-
Ružomberok	3 000	3 900	1 500
Trstená	2 400	-	-
Tvrdošíň	1 100	1 500	
Turčianske Teplice	-	-	-
Turany	-	-	-
Turzovka	1 200	2 000	-
Vrútky	-	-	-

Predstavujeme Vám mestské knižnice v Žilinskom kraji

Mestská knižnica v Bytči

Mestská knižnica v Bytči je verejnou knižnicou, ktorá poskytuje knižnično-informačné služby obyvateľom mesta Bytče i celého bytčianskeho regiónu. Knižnica nakupuje, odborne eviduje, uchováva a sprístupňuje knižnično-informačný fond, poskytuje knižnično-informačné a vzdelávacie i relaxačné služby deťom, študentom i dospelým používateľom. Do svojho fondu sa snaží získať a následne spracovať a požičiavať aj knihy a dokumenty s miestnou a regionálnou tematikou. Prostredníctvom vzdelávacích aktivít, ktoré pravidelne organizuje, podporuje vzdelávanie a rozvoj čitateľskej gramotnosti detí. Kvalitou a rozsahom služieb, ktoré poskytuje, sa knižnica za ostatné roky vypracovala na jednu z najlepších mestských knižníc v Žilinskom kraji. Dokumentujú to aj dosiahnuté ukazovatele knižničnej práce knižnice, keď napríklad v roku 2016 sa do knižnice zaregistrovalo 1700 čitateľov, čo predstavuje 15 % z počtu obyvateľov mesta. Spomínané percento používateľov z počtu obyvateľov je najvyššie zo 14-ich mestských knižníc v Žilinskom kraji.

Mestská knižnica v Bytči je pre svojich používateľov k dispozícii 40 hodín týždenne. Priestory knižnice sú zrekonštruované, knižnica je automatizovaná s možnosťou prístupu na internet. Postupne dochádza k výmene interiérového vybavenia a z knižnice sa stáva moderný kultúrny priestor. Knižnica každý rok získava prostredníctvom projektovej činnosti finančné prostriedky na nákup nových kníh, ale aj na obmenu interiérového a technického vybavenia a zariadenia knižnice /za ostatných 5 rokov knižnica získala mimorozpočtové prostriedky vo výške 16 500 €/ . Aj vďaka mimorozpočtovým prostriedkom je knižnica dobre technicky vybavená a verejnosti môže poskytovať kvalitné internetové a reprografické služby. V knižnici je k dispozícii aj wifi pripojenie a pre individuálne štúdium je k dispozícii aj 36 študijných miest. Používatelia knižnice veľmi oceňujú aj bibliobox, prostredníctvom ktorého môžu požičané knihy vrátiť aj v dobe, kedy je knižnica zatvorená. Všetky potrebné informácie o knižnici a jej službách je možné získať aj na vlastnej webovej stránke knižnice.

Mestská knižnica v Bytči sa zapája do všetkých podujatí na podporu čítania a čitateľskej gramotnosti detí, ktoré sa na území Slovenska organizujú /Detský čitateľský maratón – Čítajme si, Deň ľudovej rozprávky, Celé

Slovensko číta deťom, Noc s Andersenom, Les ukrytý v knihe a i./.

Organizuje však aj vlastné aktivity, prostredníctvom ktorých sa knižnica chce predstaviť deťom ako miesto, kde sa oplatí prísť a kde sa pri knihe dajú prežiť krásne a hodnotné chvíle.

V spolupráci s materskými školami organizuje finálové kolo súťaže v recitácii detí materských škôl - Rapotavá straka a Priletela básnička.

Aj v spolupráci so základnými školami a špeciálnou školou organizuje mnohé aktivity a podujatia, ktoré podporujú mimoškolské vzdelávanie detí. Za všetky spomenieme aspoň projekt Juraj Thurzo – uhorský palatín, prostredníctvom ktorého deti priblížili obyvateľom i návštevníkom mesta známu osobnosť, ktorá je s Bytčou nerozlučne spojená. Knižnicu pravidelne každý mesiac navštevujú prváci i druháci, aby si vymenili knihy, čítali si rozprávky, hrali sa i zabávali a aby sa dozvedeli všeličo nové a zaujímavé. Vzdelávacie aktivity knižnice podporuje aj samotné mesto Bytča, veď aj sám pán primátor absolvoval niekoľko ročníkov festivalu čítania Celé Slovensko číta deťom.



Ročne knižnica zrealizuje viac ako 50 000 výpožičiek. V prípade, ak čitateľom požadovanú knihu knižnica nevlastní, snaží sa knihu prostredníctvom medziknižničnej výpožičnej služby získať z inej knižnice. Ročne takto vypožičia viac ako 600 kníh z iných knižníc.

V priebehu každého roka do knižnice pribudne okolo 500 až 700 nových kníh a každý deň je v knižnici k dispozícii 30 titulov periodík na relaxačné čítanie i vzdelávanie.



Ak sa chcete presvedčiť, že aj v dobe internetu a počítačov požíčajú krásne knihy a poskytujú kvalitné knižnično-informačné služby mnohé knižnice, navštívte práve Mestskú knižnicu v Bytči. Určite neobanujete. Nie nadarmo získala ocenenie **Naj knižnica Horného Považia za rok 2016**. Tento titul si právom zaslúži.

Tvorivé aktivity Mestskej knižnice v Kysuckom Novom Meste

Tvorivý kolektív Mestskej knižnice v Kysuckom Novom Meste zorganizuje počas roka viac ako 200 podujatí. Pri ich realizácii spolupracuje s miestnymi komunitami a s rôznymi kultúrnymi a vzdelávacími organizáciami, ktoré pôsobia na území mesta. Radi sa podelíme s našimi skúsenosťami a radi inšpirujeme aj iné knižnice, ako sa dajú realizovať kvalitné podujatia „za babku“. Aby bola činnosť našej knižnice pestrá a prítiažlivá, aj my čerpáme inšpiráciu na Facebooku, Pintereste a inšpiráciu nachádzame aj v činnosti iných knižníc.

V priebehu roka organizujeme:

Slávnostné rozsvietenie vianočného stromčeka – stromček vyrábame z kníh. Veľa inšpirácie, ako taký stromček môže vyzerat', je na webe. Po postavení stromčeka, prvé deti, ktoré do knižnice zavítajú na informačnú výchovu, stromček slávnostne rozsvietia.

Vyhlasenie najmladšieho a najstaršieho čitateľa – túto aktivitu každoročne vyhodnocujeme. Odmenou môže byť preukaz zdarma, reklamný predmet mesta alebo obce, či dekrét.

Straty a nálezy – počas leta vystavujeme veci, ktoré si čitatelia zabudli v knihách alebo v knižnici. Táto aktivita je veľmi obľúbená, lebo následne zabudnuté veci, fotografie a záložky vrátime majiteľom.

Galéria čitateľov – túto aktivitu pozná snáď každý. Knižnice však nemusia skončiť len pri odmene najaktívnejšieho detského čitateľa. Môžu si zároveň akoukoľvek inou formou vytvárať galériu tých najúspešnejších. My napr. zväčšíme a vytlačíme od tlačok pravého ukazováka tých najlepších detských čitateľov, pretože práve ten prelistoval všetky strany v knihách. Odtlačky aj s menom a informáciou o úspešnosti máme v knižnici vystavené.

Strom čitateľov – z kartónu sme si vyrobili veľký strom. Podľa ročných období sa dá rôzne využívať. Napr. na jar deti na lístky napíšu, akú knihu

čítali a prečo sa im páčila, čo je zároveň aj odporúčanie pre ďalších čitateľov. Neskôr v lete pribudnú kvietky, tie na jeseň vymenia jabĺčka a pod. Strom sa dá využiť aj na vystavenie prác detí, napr. keď v rámci témy o životnom prostredí deti vyrábali kvietky z plastových fliaš. Na strome môžu pribudnúť aj včeličky vyrobené z kindervajíčok, o ktorých sme deťom rozprávali v rámci vzdelávacieho podujatia o užitočných včielkach.

Medzinárodný deň školských knižníc – v spolupráci so školami pre deti pripravujeme podujatia na tému Ako vzniká kniha (od stromu až po knihu v predajni) a tiež na tému Dejiny knihy. V rámci podujatia sa deti hrajú na spisovateľov - vymýšľajú tému vlastnej knihy, hlavných hrdinov a pokúšajú sa tiež navrhnúť obálku knihy. V priebehu podujatia si deti môžu vyskúšať pečiatky tak, ako to robil Guttenberg.

Noc s Andersenom – mnohé malé knižnice nemajú priestory na realizáciu podujatia. Ani my nie☺. Ale deti spia v škole a do knižnice si ich večer pozývame na cca 1-2 hodiny. Povieme im niekoľko slov zo života Andersena a spolu si pripravíme aktivitu – napr. v skupinkách vytvárame obálku Andersenovej knihy kolážou (staré časopisy sa nájdu všade).

Rodinné balenie čítania – v máji počas jedného týždňa - pri príležitosti Dňa rodiny, môžu prísť do knižnice celé rodiny a hradia len jeden členský poplatok. Ak už má niekto poplatok uhradený, ostatných zapíšeme zdarma.

Deň detskej knihy (2. apríl) – knihovníčky sú oblečené ako šašovia. V tento deň je vyhlásená súťaž v počte požičaných detských kníh. Počty vypožičaných kníh evidujeme a graficky znázorňujeme, čo deti veľmi motivuje.

Mikulášska nádielka - každý detský čitateľ, ktorý si na sv. Mikuláša požičia knihu, dostane perník (niekedy aj my napečieme).

Knihy na pokračovanie – do kníh vlepujeme zoznam kníh, ktoré sú na pokračovanie. Nie všetky diely na pokračovanie sú zreteľne označené číslom a mnohé diela na pokračovanie majú aj rôzne názvy.

Odporúčam – vyrobili sme záložky rôznych farieb. Tieto záložky s odporúčaním môžu čitatelia vkladať do kníh. Každá farba znamená niečo iné, napr. odporúčam detektívku, odporúčam fantastickú knihu, odporúčam ľúbostný román a pod.

Sv. Valentín – s deťmi alebo aj bez nich vytvoríme záložky s rôznymi citátmi o láske. Tie potom rozdáваме na sv. Valentína čitateľom, len tak, pre radosť. Každý výrok je iný.

Zážitkové čítanie v knižnici:

Psíky v literatúre – deťom sme predstavili najznámejšie detské knihy, kde pes je hlavným hrdinom. Medzi nás prišli aj členovia Kynologického záchranného zboru a porozprávali nám svoje príbehy, ktoré s psíkmi zažili. Prísť môže ktorýkoľvek chovateľ alebo cvičiteľ psov.

Zabudnuté remeslá – v úvode podujatia predstavujeme rôzne staré remeslá. Neskôr upriamujeme pozornosť na remeslo, ktoré prevádzkuje náš hosť. V minulosti sme pozvali napr. medovníkárku, drotára a pod. Je dobré, ak si deti hrovou formou môžu remeslo aj sami vyskúšať. Pozvaný hosť – umelec im porozpráva vlastné skúsenosti.

Víly v literatúre – počas podujatia deti zoznámime s najznámejšími vílami, ktoré v príbehoch a v rozprávkach vystupujú. Medzi knihovníčkami vznikol zaujímavý nápad - pozvať aj zubkovú vílu - dentálnu hygieničku priamo do knižnice. V rámci prevencie zubných kazov existujú rôzne organizácie zaoberajúce sa dentálnou hygienou, zástupcovia ktorých sú ochotní prísť aj osobne. Deti si na záver vyrobia záložky v tvare kúzelných víľich paličiek.

Včielka Maja – je obľúbenou rozprávkovou postavičkou. Včelár žije snád' v každej obci, či meste. Pozvite si ho medzi seba. Starostlivosť o včely a ich život sú veľmi zaujímavé skutočnosti...

Strašidelné čítanie - na jeseň pred Halloweenom čítame po 18.00 hod. zo strašidelných kníh, a to pri petrolejovej lampe. Kostými sme si vytvorili vo vlastnej réžii (alebo sme ich kúpili za babku v second hande). V rámci

aktivity prebehne súťaž o najstrašidelnejšiu masku a tiež jedna strašidelná súťaž. Na oživenie večera postačia i jednoduché aktivity ako hrôzostrašný sľub, podpísanie sa krvou, či desivé občerstvenie - červená sirupová voda, v ktorej plávajú očné bulvy a koláčiky. Strašidielka nám napiekli mamičky zúčastnených detí.

Rytierske hry – existuje množstvo kníh o rytieroch a práve tie boli v centre pozornosti počas rytierskych hier. Medzi nás prišla aj skupina historického šermu Terra de Selinan, ktorá pre deti pripravila úžasný zážitok a pravé šermovanie.

Ako Mat'ko a Kubko vatra preskakovali – krásna slovenská rozprávka. Po jej prečítaní prišli medzi nás hasiči. A tí veru tiež mali o čom rozprávať... Podujatie bolo spojené so súťažou, kto správne a rýchlo pripraví vatra. Potrebný materiál - kamene a drevo - sa nájde všade. Dobrovoľných hasičov určite tiež nájdete v každej obci alebo meste.

Rozprávky starej matere – deťom sme rozprávali, ako žili ľudia voľakedy. Toto podujatie je veľmi obľúbené, pretože si deti vyskúšajú páranie peria, prácu na kolovrátku alebo preberanie šošovice od žitka.

Joga na pozadí rozprávky – rozprávku i cvičenie si pripravila profesionálna trénerka jogy z nášho mesta. Súčasťou jej cvičenia bolo i napodobňovanie písmeniek abecedy celým telom. Návod, ako stvárniť písmenká, nájdete aj na webe a zvládne to každá šikovná knihovníčka. Deti sa vždy dobre pobavia.

Analfabeta v knižnici – knihovníčka spolu s vedúcim divadelného súboru nacvičili výnimočnú scénu z knihy o Analfabete, ktorá nemala rada knihy. Keď bolo predstavenie nacvičené, premiéra sa konala v knižnici - medzi regálmi. Podujatie malo úžasnú atmosféru. V mnohých školách pracujú divadelné súbory alebo čitateľské krúžky. Na predstavenie detí môžu prísť ich kamaráti, rodičia, súrodenci a knižnica je plná - na prasknutie...

Čím budem? – podujatie, ktoré sa dá prispôbiť akémukoľvek dobrovoľníkovi. V úvode deťom predstavíme pre nich atraktívne povolania. Žiaci sa počas podujatia zapájajú a hovoria, čo je potrebné pri výkone daného povolania – nožnice, metla, pero... Do knižnice, medzi nás, sme pozvali napr. kominára, novinárku a pod. Môžete sa pokúsiť deťom predstaviť aj povolanie knihovníčky☺ Každé povolanie sa dá spojiť s hrou alebo inou aktivitou; napr. kominára deti privolávali pesničkou Kom, kom, kominár...

Ďalšie témy: povesti z nášho kraja, turistické zaujímavosti nášho kraja (orientácia na mape), **Deň zeme** – téma zameraná na recykláciu odpadu (host' - pracovníčka z mestského alebo obecného úradu, ktorá zabezpečuje odpadové hospodárstvo), **veľkonočné a vianočné tradície** (s deťmi tvoríme lodičky z orechových škrupín), **bájk**y (deti sa snažia zahrať jednu bájku), **O troch grošoch** (téma zameraná na finančnú gramotnosť; deti si poskladali peňaženku z papiera), **rozprávkové bytosti** (vlastnosti postáv, čísla v rozprávkach, dobro vždy víťazí), **rozprávky z palety** (všetko o farbách), **dopravná výchova** (počas podujatia prišli členovia mestskej polície), **indiánske dopoludnie** (deti môžu vyrábať čelenky, totemy), **Keby som bola bosorka** (deti si z bylín vyrábali čaj – čarovný nápoj), **Podivuhodné príbehy siedmych morí** (knihovníčky vyrobili maketu námorníka s dierou namiesto tváre a na záver sa deti fotili ako námorníci), **Hrajme sa na Heviera** („chytľavé“ a známe pesničky D. Heviera spieva aj Peter Nagy a deti), **šikana** (na túto tému sa dá využiť množstvo detských kníh), **Pippi Dlhá Pančucha** (deti prezliekli kamarátku za Pippi), **slušné správanie, interaktívna rozprávka s tangramom, koníky v literatúre** (počas podujatia prišiel chovateľ so živým koňom), **Záchranár** (prišiel aj záchranár a naučil deti ako urobiť rôzne uzly), zdravý životný štýl...

Nesmieme zabudnúť, že k **zážitkovému čítaniu patrí čítanie**, preto každú zážitkovú aktivitu obohatíme o vhodné úryvky z kníh! Na posmelenie chcem dodať, že s pozývaním hostí máme zatiaľ len pozitívne skúsenosti. Všetci prišli do knižnice medzi deti ako dobrovoľníci - bez nároku na odmenu.

Ak je súčasťou aktivity tvorivá dielňa, následne práce detí vystavujeme. Interiér knižnice vyzdobený detskými dielami sa tak stáva viac atraktívny pre čitateľov a návštevníkov knižnice. Práce detí využívame aj ako dekoráciu na ďalšie podujatia.

V priebehu roka môžete osloviť zaujímavé osobnosti v meste - maliara, fotografa, spisovateľa... Po dohode s nimi môžete pripraviť výstavu alebo prezentáciu (krst) ich diela. Pravidelne, každý rok, školám zasielame zoznam pripravovaných podujatí.

Aj informačná výchova sa dá ozvláštniť:

Naj knihami – počas informačnej výchovy ukážeme deťom najväčšiu, najmenšiu a najstaršiu knihu.

Správne, nesprávne – vhodné na informačnú výchovu pre najmenších. Deti si vyrobia paličky, kde je na jednej strane usmiaty smajlík a na druhej smutný. Knižovníčka kladie otázky, napr. o tom, ako sa majú deti správať ku knihám. Deti spoločne pomocou smajlíkov odpovedajú. Smajlíky sa dajú využiť aj na iný druh podujatia.

Rozprávkové pexeso – vyrobili sme väčšie pexeso, cca 15x15 cm. Deti sa snažia nájsť dva rovnaké obrázky, ktorému sa to podarí, dostáva otázku. V tomto prípade sa dajú využiť aj iné hry, napr. kolky.

Súťaže:

Čítame o sto 6 – počas celého roka triedy z jednotlivých základných škôl získavajú body, napr. za každú návštevu celej triedy 3 body, za individuálnu návštevu 1 bod, za účasť v súťaži 2 body a pod. Aby sme deti motivovali bodovanie je zverejnené na oddelení. Na konci školského roka vyhodnotíme najlepšiu triedu a deťom pripravíme program s názvom Hľadanie pokladu. Pomocou indícií deti v dvoch skupinkách putujú po meste a jeho pamiatkach. Odpovedaním na otázky sa deti učia a zároveň mesto spoznávajú. Neskôr deti súťažia mimo priestorov knižnice - na dvore, a to v rámci knižnej olympiády

- nosenie knihy na hlave, kto preskočí vyššiu vežu z kníh a pod. Víťazom je žiak, ktorý získa najviac bodov a zároveň i mapu pokladu.

Popoludnie básnika rodných Kysúc – všetky deti materských škôl radi recitujú a učia sa básničky. Pre nich máme pripravené mestské kolo v recitácii. Najlepší recitátori (výber detí z materských škôl) prídu k nám do knižnice. Deti v prednese súťažia medzi sebou. Výkony hodnotí porota a najlepším recitátorom odovzdáme diplomy. Ak máte v obci len jednu materskú škôlku, skúste ju pozvať do knižnice a súťaž v prednese zorganizovať priamo v knižnici medzi regálmi. Knižnica má svoju atmosféru...

Najkrajšia vianočná ozdoba – vyrobenými vianočnými ozdobami si deti zdobili stromček v knižnici.

Letné lúskanie – počas celého leta si deti môžu v knižnici alebo doma riešiť hádanky a krížovky, ktoré pripravíme. Na konci leta jedno dieťa odmeníme.

Tvorivé dielne:

Gombíkovanie – o množstvo gombíkov sa nám postarala verejnosť, ktorú sme oslovili prostredníctvom plagátov. Pomocou gombíkov sa dajú vyrábať nádherné diela na rôzne témy: vianočné pozdravy, strom a štyri ročné obdobia, zvieratká a pod.

Na záver chcem spomenúť, že v priebehu celého roka všeličo zbierame: plastové fľaše, obaly z kindervajíčok, papierové rolky, gombíky... Keď sme v meste vyhlásili Gombíkovanie, boli sme milo prekvapení, koľko občanov zareagovalo a na tvorivé dielne gombíky prinieslo.

PhDr. Dušana Šinálová, Mestská knižnica v Kysuckom Novom Meste



Cesta rozprávkovým mestom -
pracovníčky Mestskej knižnice
v Kysuckom Novom Meste počas
realizácie podujatia



Podivuhodné príbehy siedmich
morí – interaktívna rozprávka
v Mestskej knižnici v Kysuckom
Novom Meste. V závere podujatia
sa deti fotili ako námorníci



Výhercovia súťaže Čítame o sto 6 pri hľadaní pokladu. Súťaž pravidelne organizuje Mestská knižnica v Kysuckom Novom Meste

Benchmarking verejných knižníc

Knižnice, ktoré sú financované z verejných zdrojov sú inštitúcie, ktoré poskytujú služby pre širokú verejnosť. Niektorí zriaďovatelia vyžadujú od knižníc vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti preukázanie efektívnosti činnosti knižnice. Knižnice v mieste pôsobenia sú jedinečné inštitúcie, ktoré sa nemajú s kým porovnať. V súčasnej dobe už niekoľko rokov sú niektoré slovenské verejné knižnice zapojené do projektu Benchmarking knižníc, ktorý zastrešuje Národná knihovna ČR. Cieľom projektu je vytvoriť nástroj, prostredníctvom ktorého môžu viaceré knižnice porovnávať svoje výkony s výkonmi iných knižníc v rovnakej kategórii, ktoré boli zadefinované podľa počtu obyvateľov v sídlach knižníc, ktoré sú do projektu zapojené. V rámci porovnávania sú v danej kategórii k dispozícii aj výkony knižníc, ktoré dosahujú najlepšie, ale tiež aj najhoršie výsledky, taktiež je možnosť výkony porovnávať aj s mediánom /medián je hodnota, ktorá je uprostred číselného radu/.

Zo Žilinského kraja je do projektu Benchmarking knižníc zapojených 9 verejných knižníc, z toho 5 regionálnych knižníc, zvyšok tvoria mestské knižnice. Vstup do projektu je bezplatný, potrebná je registrácia prostredníctvom Slovenskej národnej knižnice u Dr. Kilárovej iveta.kilarova@snk.sk

Metodické odporúčania pre verejné knižnice k využívaniu benchmarkingu

Iveta Kilárová, oddelenie pre rozvoj knižničného systému, Slovenská národná knižnica v Martine

Štátne štatistické zisťovanie a spracovávanie údajov

Štátne štatistické zisťovanie sa vykonáva v zmysle zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov, kde v § 2 Vymedzenie základných pojmov sa uvádza: „Na účely tohto zákona a) štátnou štatistikou sú systematicky a plánovite vykonávané činnosti, ktorých predmetom je získavanie, spracúvanie, šírenie, poskytovanie a hodnotenie údajov o javoch hromadnej povahy, zabezpečovanie ich porovnateľnosti na posudzovanie sociálno-ekonomického vývoja Slovenskej republiky a jeho ekologických súvislostí; ich súčasťou je aj zabezpečovanie medzinárodnej porovnateľnosti štatistických údajov...“ Vzhľadom na uvedené, nie je možné porovnávať podmienky a výkony jednotlivých knižníc podľa ich údajov získaných v rámci štátneho štatistického zisťovania, len na základe zhromažďovaných a spracovávaných štatistických údajov získaných iným spôsobom. Ako východisko pre spracovanie a hodnotenie individuálnych údajov sme využili optimálnu metódu, ktorá umožňuje nielen rýchle a prehľadné porovnávanie knižníc, ale aj porovnávanie ich prepočtových údajov na počty obyvateľov, používateľov, zamestnancov a pod., čo je zabezpečené automaticky elektronickým systémom v databáze benchmarkingu knižníc, preto v knihovníctve aktívne využívame **metódu benchmarkingu**.

Pojem a význam benchmarkingu pre knižnice

Benchmarking predstavuje metodiku na porovnávanie seba s inými a nachádzanie lepších ciest a spôsobov ako robiť svoju prácu (sledovanie iných s cieľom učiť sa od nich). Vo všeobecnosti je benchmarking moderný nástroj riadenia. Je to proces neustáleho porovnávania a merania organizácie oproti vedúcim organizáciám s cieľom získať informácie, ktoré organizácii pomôžu prijať a realizovať aktivity, ktoré vedú k zlepšeniu svojej vlastnej výkonnosti.

Systematické porovnávanie podmienok a výkonov sa robí s cieľom nájsť optimálne riešenie na zvýšenie efektivity a kvality svojej činnosti. Manažéri týmto spôsobom získavajú objektívne informácie o svojej organizácii, získavajú možnosť zdokonaľiť jej fungovanie. V knihovníctve je nevyhnutná spolupráca medzi knižnicami, benchmarking im umožňuje podeliť sa o skúsenosti, podporuje spoluprácu knižníc, je dôležitým nástrojom „učiacej sa“ organizácie od najlepších s cieľom Byť najlepšou z najlepších. Benchmarking knižníc je metóda, ktorá slúži na vyhodnocovanie výkonov a činnosti knižníc. Umožňuje zistiť najlepšie výsledky a využiť ich vo vlastnej knižnici. Pri benchmarkingu si kladieme otázky ako: Čo a ako a tiež ako dobre to robíme my a iní? Je nutné porovnávať a učiť sa, hľadať príležitosti a podnety pre vlastné zlepšenie. Benchmarking pomáha knižniciam analyzovať vlastné výkony, porovnať ich s inými knižnicami a nájsť najlepšie spôsoby riešenia. Pri benchmarkingu sú knižnice rozdelené do 8 kategórií: 1. Krajské knižnice a 7 ďalších kategórií podľa počtu obyvateľov v obci (sídlo knižnice) od najnižšej kategórie do 1000 obyvateľov po najvyššiu kategóriu viac než 40 000 obyvateľov. Princíp je podobný ako pri vymedzení odporúčaných štandardov pre podmienky a výkony verejných knižníc v SR podľa Metodického pokynu Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. MK –1669/2010-10/7472 z 1. júna 2010 k určeniu štandardov pre verejné knižnice.

Údaje pre benchmarking

Základ pre benchmarking tvoria údaje zo štátneho štatistického zisťovania. V ČR sú automaticky prevzaté z databázy štatistiky, v SR ich účastníci Projektu Benchmarking knihoven musia sami vypísať do online formulára na benchmarking. Štatistické údaje umožňujú porovnávať 35 výkonových parametrov knižníc. Prvý zber údajov v ČR a porovnanie knižníc bolo realizované s údajmi za rok 2006. Na jar v r. 2012 bol po dohode so SNK projekt rozšírený aj o slovenské knižnice, poskytl údaje za rok 2011. Benchmarking má však aj obmedzenia, napr. nezisťujú sa údaje o všetkých činnostiach a službách knižnice, každá knižnica pracuje v inom prostredí, preto okrem formulára so štatistickými údajmi knižnica poskytuje aj

doplňujúce údaje o prostredí, v ktorom poskytuje svoje služby, napr. počet vzdelávacích zariadení v obci, počet dobrovoľníkov a i.. Kvantitatívne údaje nemajú vyčerpávajúcu výpovednú hodnotu, objavuje sa problém korektnosti údajov, nie vždy sa podarí nájsť inšpiratívneho partnera, napodobovanie postupov nemusí vždy viesť k úspechu, chýba hodnotenie spokojnosti používateľov a i.

Význam benchmarkingu v praxi knižníc:

- definuje najlepšie podmienky a výkony, efektivitu vynaložených finančných prostriedkov,
- je to pružná metóda na porovnávanie, rýchle spracovanie je zabezpečené elektronickým spracovaním údajov do prepočtových výstupov,
- poskytuje možnosť zistiť silné a slabé stránky knižnice,
- dáva včasné varovanie, ak knižnica zaostáva,
- podporuje tvorivé uvažovanie o vnútorných procesoch,
- pomáha rozvíjať spoluprácu, nadväzovať kontakty, je nutné si vydiskutovať s porovnávanými knižnicami doplňujúce údaje o podmienkach, v ktorých knižnice pracujú,
- umožňuje efektívne využitie štatistických údajov, pretože štátne štatistické zisťovanie neumožňuje spracovávanie a porovnávanie individuálnych údajov knižníc, nemá nástroj na rýchle a prehľadné elektronické spracovanie porovnávacích a prepočtových údajov, údaje sú dostupné len spracovateľom počas spracovania údajov pre štátne štatistické zisťovanie.

Spracovateľom údajov o knižniciach pre štátne štatistické zisťovanie je Slovenská národná knižnica, zverejňuje len hromadné údaje o knižniciach. Každá knižnica však môže svoje údaje so štátneho štatistického zisťovania poskytnúť metodickým regionálnych a krajských knižníc na základe obojstrannej dohody inou formou, čo však zvyšuje náročnosť spracovania údajov. Ako optimálne riešenie sa javí zapojenie verejných knižníc SR **do projektu Benchmarking**

knihoven, kde si každá knižnica - účastník projektu môže svoje údaje rýchlo aj v prepočtoch zobrazit' za niekoľko rokov alebo v porovnaní s inou knižnicou zapojenou do projektu.

Benchmarking slovenských verejných knižníc Slovenským verejným knižniciam umožnil zapojiť sa do projektu Benchmarking knihoven riaditeľ Knižovníckeho inštitútu (ústredné metodické pracovisko knižničného systému v ČR) Národní knihovny v Prahe PhDr. Vít Richter v r. 2012, t. j. niektoré slovenské verejné knižnice vyplnili formuláre na benchmarking s údajmi za rok 2011. Po vložení štatistických údajov do databázy sú z nich prepočítané výkonové indikátory, ktoré sú určené pre vzájomné porovnanie knižníc. Koordinátorkou pre účastníkov – verejné knižnice SR je Iveta Kilárová z oddelenia pre rozvoj knižničného systému v SNK. Počet účastníkov v jednotlivých rokoch od r. 2012 po celý čas presahuje počet 50.

Postup pre slovenské verejné knižnice, ktoré sa chcú zapojiť do benchmarkingu:

1. Musia napísať na e-mailovú adresu iveta.kilarova@snk.sk, že sa chcú do benchmarkingu zapojiť (do konca februára).
2. Dr. Kilárová rozošle prihláseným do benchmarkingu pokyny a výzvu na vyplnenie online formulára na benchmarking so záväzným termínom na poskytnutie údajov.
3. Prihlásenie do konferencie mereni@cvut.cz
4. Vyplnia online formulár so štatistickými údajmi a tabuľky s doplňujúcimi údajmi.
5. Prebehne kontrola a overovanie údajov (Dr. Kilárová).
6. Realizácia opráv údajov (komunikácia a dodatočné opravy cez Dr. Kilárovú)
7. Vloženie údajov do databázy do 30.6., kde sa prepočítajú údaje na počet obyvateľov a percentá.

Nie je možné zverejňovať jednotlivé údaje, ktoré sú porovnávané v rámci benchmarkingu, prístup k nim nemajú ani zriaďovatelia, len

zapojené knižnice cez heslo. Knižnice musia dodržiavať podmienky účasti v projekte Benchmarking knihoven:

1. Prihlásiť sa ako účastník projektu a dodržiavať dohodnuté pravidlá.
2. Mať záujem, motiváciu a tiež určitú odvahu k vzájomnému porovnávaniu. Výsledky porovnávania môžu priniesť niektoré nepríjemné zistenia, ktoré by mali byť chápané ako výzva pre budúce zlepšenie.
3. Poskytnúť súhlas pre prácu s údajmi. Súhlas sa vzťahuje na Národnú knihovnu ČR a Slovenskú národnú knižnicu, ktoré robia nevyhnutné analýzy, ale aj na všetkých účastníkov projektu, ktorí môžu údaje využívať pre svoje hodnotenie.
4. Nepoužívať a nezverejňovať údaje iných knižníc bez ich súhlasu. Na zverejnenie údajov knižnice je nevyhnutný písomný súhlas so zverejnením údajov s presným určením účelu, pečiatkou a podpisom štatutára knižnice. Takýto súhlas knižnica nemusí dať, len ak je to v jej záujme a zverejnenie údajov považuje za účelné.
5. Neumožniť vstup do databázy benchmarkingu osobám alebo inštitúciám, ktoré nie sú účastníkmi projektu.
6. Spolupracovať s účastníkmi projektu pri vzájomnom poznávaní. Jedným z cieľov projektu je nadviazanie kontaktov s inými knižnicami a vzájomná diskusia o dosiahnutých výsledkoch.
7. Byť pripravený poskytnúť účastníkovi informácie a know-how o svojej činnosti.
8. Poskytnúť kvalitné a spoľahlivé štatistické údaje a ďalšie údaje o svojej činnosti. Pre slovenské verejné knižnice sú publikované informácie, pokyny a prezentácie pre účastníkov a záujemcov o benchmarking na adrese:

<http://www.snk.sk/sk/informaciepre/kniznice-a-knihovnikov/benchmarking.html>

**Porovnanie činnosti vybraných mestských knižníc
v rámci databázy Benchmarking knihooven za rok 2016**

	hodnoty vybraných knižníc			hodnoty celej skupiny knižníc (knižníc: 16)			
indikátor	Bytča	Kysucké Nové Mesto	Detva	min.	průměr	medián	max.
Podmínky pro činnost knihovny							
1. Objem knihovního fondu na 1000 obyvatel	2847,35	1968,02	2664,13	1591,32	3262,71	2838,66	5197,42
2. % obnovy knižního fondu	1,58	3,87	1,14	0,69	2,21	1,98	4,26
3. Objem přírůstků na 1000 obyvatel	45,05	76,10	30,29	13,93	75,56	61,30	167,57
4. Počet exemplářů docházejících periodik na 1000 obyvatel	2,65	1,58	0,74	0,24	2,31	1,59	7,35
5. Počet internetových stanic na 1000 obyvatel	0,35	0,39	0,20	0,00	0,28	0,24	0,58
6. Plocha knihovny pro uživatele v m ² na 1000 obyvatel	11,48	20,82	17,10	9,86	26,53	22,88	45,92
7. Počet studijních míst na 1000 obyvatel	3,18	5,45	1,35	0,00	2,58	2,24	8,25
8. Počet zaměstnanců (úvazků) na 1000 obyvatel	0,34	0,30	0,07	0,07	0,44	0,32	0,99
9. Počet zaměstnanců (úvazků) na 1000 registrovaných čtenářů	2,23	2,15	1,56	1,45	3,55	3,20	7,93
10. Počet zaměstnanců (úvazků) na 1000 návštěvníků	0,14	0,15	0,07	0,07	0,32	0,24	1,36
11. Roční provozní doba na 1000 obyvatel	169,61	158,91	184,33	105,84	146,13	146,15	184,33
12. % roční provozní doby z celkového pracovního fondu zaměstnanců knihovny	25,26	26,30	136,90	6,81	30,44	24,27	136,90
13. Počet hodin pro veřejnost týdně	40,00	48,00	40,00	28,00	41,38	40,00	50,00
14. % výdajů na knihovnu z celkových výdajů zřizovatele	0,80	0,67	0,27	0,09	0,40	0,32	1,03
Uživatelé, služby							
15. Registrovaní čtenáři - % z obsluhované populace	15,05	14,05	4,30	4,30	12,14	11,20	21,92
16. Registrovaní čtenáři do 15 let - % z obsluhované populace mládeže do 15 let	66,82	39,98	15,36	4,81	32,67	32,70	66,82

17. Počet návštěv na jednoho obyvatele	2,32	2,02	1,00	0,48	1,60	1,03	4,01
18. Počet návštěv na 1 provozní hodinu	13,69	12,71	5,42	2,73	11,27	8,24	31,75
19. Počet virtuálních návštěv na obyvatele	0,06	0,08	0,02	0,00	0,69	0,09	2,34
20. % návštěvníků internetu z celkového počtu návštěvníků	18,34	1,36	0,32	0,00	3,91	1,87	18,34
21. Počet (absenčních) výpůjček na obyvatele	4,78	3,62	1,39	1,39	4,02	3,13	11,43
22. Počet výpůjček na registrovaného čtenáře	32,99	33,91	38,19	21,67	43,56	37,59	89,66
23. Obrat knihovního fondu	1,74	2,42	0,62	0,62	1,57	1,58	2,61
24. Kulturní a vzdělávací akce na 1000 obyvatel	4,33	17,01	5,92	3,18	11,79	8,92	52,33
25. Internetové služby: webová stránka, OPAC, interaktivní funkce	8,00	11,00	3,00	1,00	9,00	10,00	19,00
Financování, výdaje, efektivita							
26. Provozní výdaje na 1 návštěvu	2,82	2,58	1,74	1,74	5,41	4,34	23,84
27. Celkové provozní náklady v přepočtu na jednoho obyvatele	6,56	5,22	1,74	1,74	7,39	5,89	17,37
28. Náklady na pořízení knihovního fondu (tradiční dokumenty) v přepočtu na jednoho obyvatele	0,44	0,58	0,23	0,11	0,53	0,47	1,40
29. Náklady na nákup licencí na el. inf. zdroje v přepočtu na jednoho obyvatele	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
30. Náklady na pořízení knihovního fondu (tradiční dokumenty) na výpůjčku	0,09	0,12	0,14	0,06	0,10	0,09	0,20
31. % čistých provozních nákladů (bez osobních nákladů a nákladů na knihovní fond) z celkových provozních nákladů	34,18	24,45	40,86	6,53	24,03	24,43	40,86
32. % nákladů na pořízení knihovního fondu z celkových provozních nákladů	6,78	11,09	13,46	4,34	7,98	6,21	19,83
33. % osobních nákladů z celkových provozních nákladů	59,04	64,45	45,67	45,67	67,99	70,35	83,49
34. % získaných dotací a grantů na celkovém rozpočtu knihovny z celkových příjmů na provoz	2,71	11,87	10,20	0,00	5,75	5,80	11,87
35. % vlastních příjmů na celkovém rozpočtu knihovny z celkových příjmů na provoz	2,47	6,61	3,83	2,26	4,72	4,59	10,20

21. storočie predstavuje svet neobmedzených možností...

Taktilné knihy

Väčšina z nás číta knihy prostredníctvom zraku. Môžeme si vybrať z **tradičných** alebo **elektronických kníh**. Tí z nás, ktorí majú problémy so zrakom, môžu knihy počúvať vďaka ich nahratiu do podoby audioknihy. Ak si zrakovo postihnutí chcú čítať a nie počúvať, siahnu po knihách napísaných **Braillovým písmom**. Zrakovo postihnuté malé deti však Braillovo písmo neovládajú. Práve pre nich vznikli **taktilné /hmatové/ knihy**. Sú určené pre nevidiace a slabozraké deti od 3 do 12 rokov. Sú vyrábané ručne v niekoľkých exemplároch. Obrázky v knihe sú reliéfne a z rôznorodého materiálu /napr. kartón, plst', koža, drevo/. Krátke príbehy v knižkách umožňujú nevidiacim deťom hmatom spoznávať okolitý svet, a to prostredníctvom reliéfnych ilustrácií, pomocou ktorých sa učia rozlišovať tvary a objekty, ktoré sú pre nich vzdialené /mesiac, slnko/, alebo príliš veľké /stromy, domy/, či príliš malé /chrobáčky/. Stretávajú sa s rôznymi vlastnosťami materiálu, keď hmatom rozoznávajú drsný alebo hladký povrch, veľkosť tvarov, učia sa orientácii na ploche, cvičia si jemnú motoriku prstov a svoje rozlišovacie schopnosti. Takýto nácvik neskôr deťom uľahčuje výuku Braillovho bodového písma.

Taktilné knihy [online]. [cit: 2017-10-05]. Dostupné na: <http://www.nrozp-mosty.sk/archiv/item/77-taktiln%C3%A9knihy.html>

Taktilná kniha



Taktilná kniha [online]. [cit.2017-10-05]. Dostupné na:
<http://www.comenius-eveil.eu/index.php?menuid=22&reporeid=37&getlang=sk>

Čo sú e-knihy?

Elektronická kniha (e-kniha, e-book, electronic book) je kniha v digitálnej podobe, teda vytvorená v počítači (tzv. born digital) alebo vznikla digitalizáciou tlačeneho dokumentu. Elektronickú knihu je možné čítať buď online alebo offline (t.j. v čítacom zariadení, napr. v čítačke, tablete alebo v mobilnom telefóne).

Elektronické knihy môžu byť nahraté v rôznych formátoch:

- PDF- je to najznámejší formát umožňujúci čítanie obsahu. PDF je formát vhodný aj na vytlačenie dokumentu.
- ePUB- je knižný formát, ktorý bol vyvinutý špeciálne pre potreby zobrazenia na mobilných zariadeniach, ktoré disponujú výrazne menším displejom než je monitor počítača. EPUB dokáže text zobrazený na menších displejoch dynamicky

upraviť tak, že výsledné usporiadanie textu a obrázkov je vždy správne a pohodlne sa číta.

- TXT formát je jednoduchý text napr. formát DOC, HTML.
-

Výhody e-kníf

- E-kniha je šetrná na priestor /na jednom CD ROM môže byť uložených až 500 kníf priemerného rozsahu/.
 - Čitateľ si môže manuálne meniť veľkosť písma.
 - Displej čítačky je možné podsvietiť, preto text je možné čítať aj pri slabom osvetlení.
 - Na displeji je zobrazená vždy len jedna stránka.
 - Chyby v textoch môžu byť veľmi rýchlo a ľahko opravené.
 - Pri výrobe e-knihy sa nespotrebuje žiadny papier ani atrament.
 - Je tu možnosť rýchleho vyhľadania zadaného slova v texte v rámci celej knihy a možnosť vkladania poznámky a zvýrazňovania textu.
 - E-knihy nie sú nikdy vypredané.
-

Nevýhody e-kníf

- E-kniha vyžaduje čítacie zariadenie.
- Každý typ aplikácie alebo zariadenia na čítanie e-kníf má od výrobcu podporu iných formátov elektronických kníf.
- Najrozšírenejší formát e-kníf je PDF. Vo väčšine prípadov však nie je vhodný pre mobilné zariadenia a čítačky. Hlavným problémom zvyčajne býva prispôsobenie zobrazenia obsahu malému displeju.
- E-knihy sa nemôžu kvôli prísny licenčným podmienkam ďalej predávať, požičiavať alebo darovať.
- Najväčším problémom je tzv. chladnosť e-knihy, ku ktorej sa nedá vybudovať citový vzťah tak, ako je to pri klasickej – papierovej knihe.
- E-kniha sa nikdy nezničí, nezašpiní a pod.

Ako čítať e-knihy?

E-knihy sa môžu čítať nielen na bežnom počítači, ale aj na špecializovanej elektronickej čítačke kníh, na tablete alebo smartfóne. Čítanie kníh na smartfóne alebo tablete má veľa výhod. V jednom zariadení môže byť nahratých aj viac titulov. Čítať je možné kedykoľvek, pretože sa dajú využiť rôzne funkcie, ako napr. nočný režim. Avšak klasickú tlačенú knihu nikdy dokonale nenahradí žiadna elektronická, už len kvôli obvyčajnej vôni papiera.

Celbová, Ludmila, Havlová, Jaroslava. Elektronická kniha. In: KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online]. Praha : Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2017-10-16]. Dostupné

na: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000866&local_base=KTD

Čo je elektronická kniha [online]. [cit.2017-10-05]. Prevzaté z: <http://obchod.portal.cz/dokument/co-je-to-e-kniha>
https://sk.wikipedia.org/wiki/Elektronick%C3%A1_kniha

Krajská knižnica v Žiline požičiava e-knihy, a to v spolupráci s vydavateľstvom eReading.cz. V online katalógu Krajskej knižnice v Žiline sú softvérové nástroje potrebné pre realizáciu výpožičiek elektronických kníh a prepojenie s portálom eReading.cz. Po uzavretí písomnej zmluvy Krajskej knižnice v Žiline s portálom s eReading.cz môžu používatelia krajskej knižnice využívať databázu cca 3000 e-kníh. Používateľ knižnice si repertoár kníh môže pozrieť v online katalógu knižnice po zadaní hesla „elektronické knihy“. Ak má používateľ záujem elektronickú knihu si aj požičať, musí knižnici poskytnúť svoju mailovú adresu a rovnakú adresu musí použiť aj pri bezplatnej registrácii na stránke eReading.cz. Pred požičaním sa musí prihlásiť do online katalógu krajskej knižnice Carmen svojimi knižničnými prihlasovacími údajmi. Keď je prihlásený vo svojom užívateľskom konte, môže si knihu stiahnuť do svojej čítačky alebo

mobilu. Podrobnejšie pokyny je možné nájsť na stránke krajskej knižnice <http://www.krajskakniznicazilina.sk/downloads/postup.pdf>

Používateľ si môže požičať len 1 e-knihu na 21 dní. Po tomto čase sa elektronická kniha automaticky z čítacieho zariadenia vymaže. Za výpožičku e-knihy knižnica účtuje poplatok 1 €.

Čo sú audioknihy?

Audiokniha alebo nahovorená kniha je zvukový záznam čítania a prednesu textového diela (román, učebnica, odborný text, divadelná hra, prednáška, záznam predstavenia, rozprávanie, jazykový kurz a pod.), publikovaný na hmotnom nosiči (platni, CD, DVD, USB kľúči a pod.) alebo na internete. Môže byť presnou reprodukciou originálu alebo skrátenou verziou originálu. Audioknihy sú vhodné najmä pre zrakovo postihnutých, ale aj pre časovo zaneprázdnených ľudí, ktorí radi „čítajú“ napr. v aute.

Zvuková kniha [online]. [cit. 2017-10-05]. Dostupné na https://sk.wikipedia.org/wiki/Zvukov%C3%A1_kniha

Čo je digitalizácia?

Je to proces konverzie dát do digitálneho formátu s cieľom využívania dát cez počítač. V informačných systémoch digitalizácia obvyčajne znamená konverziu tlačeneho textu alebo obrazov (fotografií, ilustrácií, máp) do binárnych kódov, ktoré používajú skenovacie prístroje tak, že umožňujú, aby bol výsledok zobrazený na obrazovke počítača. Jednoduchšie povedané, dokumenty z papierovej formy sa prevedú do formy digitálnej, ktorú je možné spracovať v počítači. Digitalizujú sa rôzne dokumenty, zmluvy, faktúry, knihy, ale aj obrázky, fotky, mapy, historické dokumenty, čím sa umožní prístup k nim zo strany verejnosti bez poškodenia originálov. Prečo digitalizovať? Digitalizácia dokumentov umožňuje efektívnejšie

manipulovanie s dokumentmi, uľahčuje prácu a šetrí čas. Prístup k dátam v digitálnej forme je omnoho jednoduchší a rýchly.

Digitalizácia v knihovníctve je transformácia obrazov a dokumentov do grafických počítačových súborov, ktoré sa dajú strojovo spracovávať a prenášať cez sieť. Týmto spôsobom sa spracovávajú najmä historicky vzácne knihy a periodiká, ktorých časté fyzické používanie by mohlo prispieť k ich poškodeniu.

Digitalizácia v knihovníctve [online]. [cit.2017-10-05]. Dostupné na: https://sk.wikipedia.org/wiki/Digitaliz%C3%A1cia_v_knihovn%C3%ADctve



Digitálny scanner [online]. [cit.2017-10-05]. Dostupné na: [kníh.https://www.zive.sk/clanok/33308/profesionalne-digitalizacne-stroje-v-akcii-cebit-2008/](https://www.zive.sk/clanok/33308/profesionalne-digitalizacne-stroje-v-akcii-cebit-2008/)

Názov: Mestské knižnice v Žilinskom kraji v roku 2016: štatistické údaje, zaujímavosti, inšpirácie...

Zostavila a graficky upravila: Mgr. Božena Sobolová

Zodpovedná redaktorka: Mgr. Katarína Šušoliaková, riaditeľka KK v Žiline

Vydavateľ: Krajská knižnica v Žiline

Počet strán: 39 s. + 4 príl.

Náklad: 30 ex.

Rok vydania: 2017

Vydané pre vnútornú potrebu knižníc